

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 3/2000 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om försäkringskassor och lagen om pensionsstiftelser

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 november 1999 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om försäkringskassor och lagen om pensionsstiftelser (RP 136/1999 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har förvaltningsutskottet lämnat utlåtande (FvUU 9/1999 rd) i saken. Utlåtandet ingår som bilaga till detta betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Pia Jokinen, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Heikki Partanen, Dataombudsmannens byrå
- juristen Reijo Hyvönen, Folkpensionsanstalten
- ombudsmannen Risto Heiskanen, Försäkringskassornas Förening.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om försäkringskassor och lagen om pensionsstiftelser som preciserar och kompletterar bestämmelserna om tystnadsplikt och framför allt utlämnandet av sekretessbelagda uppgifter.

De föreslagna bestämmelserna preciserar sekretessreglerna i fråga om affärs- eller yrkeshemlighet eller uppgifter som gäller en persons hälsotillstånd eller andra personliga omständigheter.

Enligt förslaget tas i lagen om försäkringskassor och lagen om pensionsstiftelser in bestämmelser om försäkringskassors och pensionsstiftelsers rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till utomstående instanser som sköter uppgif-

ter med anknytning till försäkringskassornas eller pensionsstiftelsernas verksamhet. Detta är nödvändigt för att de bestämmelser i lagen om försäkringskassor och lagen om pensionsstiftelser som gäller utlämnande av uppgifter skall bli exaktare och konsekventa i förhållande till de generella bestämmelser som givits framför allt om utlämnande av personuppgifter.

De föreslagna bestämmelserna ger en försäkringskassa och pensionsstiftelse rätt att lämna ut uppgifter som omfattas av tystnadsplikten till bland annat försäkringskassans eller pensionsstiftelsens tjänsteföretag, till försäkringskassenämnden samt till den som sköter en av försäkringskassan eller pensionsstiftelsen given upp-

gift på grundval av ett uppdrag. Uppgifter som omfattas av tystnadsplikten får också lämnas ut till ett försäkringsbolag för ordnande av återförsäkring, för förebyggande av brottslighet som riktas mot en försäkringskassa eller pensionsstiftelse samt, under vissa förutsättningar, för historisk eller vetenskaplig forskning eller för statistikföring.

Lagen om pension för arbetstagare innehåller bestämmelser om tystnadsplikt vid verkställighet och avgörandeprocédurer i samband med den lagstadgade pensionsförsäkringsverksamheten samt också i övrigt vid erhållande och utlämnande av uppgifter inom arbetspensionssystemet, och därför gäller de föreslagna bestämmelserna

om tystnadsplikt annan verksamhet vid försäkringskassorna och pensionsstiftelserna än den ovan nämnda. Bestämmelserna skall inte heller gälla utlämnande av uppgifter från arbetsplatskassor när det handlar om verksamhet enligt sjukförsäkringslagen.

De nu föreslagna ändringarna ingår i ett större sammanhang som gäller precisering av försäkringsbolagens sekretessbestämmelser till följd av den reviderade personuppgiftslagen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt sedan de har antagits och blivit stadfästa.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Av de orsaker som framgår av propositionen och med stöd av erhållen utredning finner utskottet förslaget behövligt och ändamålsenligt.

Förvaltningsutskottet tar i sitt utlåtande (FvUU 9/1999 rd) upp frågan om försäkringskassornas och pensionsstiftelsernas rätt att i vissa fall lämna ut uppgifter som omfattas av tystnadsplikten. Av de orsaker som framgår av utlåtandet föreslår social- och hälsovårdsutskottet att 165 c § 1 mom. 4 punkten lagen om försäkringskassor och 132 c § 1 mom. 3 punkten lagen om pensionsstiftelser ändras för att uppgifter vid

behov skall kunna lämnas ut med bibehållna garantier för personens rättssäkerhet och med iakttagande av datasekretessdirektivet.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet vördsamt

att lagförslaget i övrigt godkänns enligt propositionen men 165 c § i det första lagförslaget och 132 c § i det andra lagförslaget med ändringar (Utskottets ändringsförslag)

1:a lagförslaget

165 c §

Utan hinder av bestämmelserna i 165 § har en försäkringskassa rätt att lämna ut uppgifter som omfattas av tystnadsplikten

(1—3 punkten som i RP)

4) till en annan försäkringsanstalt gällande brott som riktats mot försäkringskassan och gäl-

lande förmåner som söks hos denna, om detta är nödvändigt för att förebygga brottslighet som riktas mot försäkringsanstalter och om datasekretessnämnden har beviljat tillstånd enligt 43 § personuppgiftslagen (523/1999) att behandla uppgifterna,

(5 och 6 punkten som i RP)

(2 och 3 mom. som i RP)

2:a lagförslaget

132 c §

Utan hinder av bestämmelserna i 132 § har en pensionsstiftelse rätt att lämna ut uppgifter som omfattas av tystnadsplikten

(1 och 2 punkten som i RP)

3) till en annan försäkringsanstalt gällande brott som riktats mot pensionsstiftelsen och gällande förmåner som sökts hos denna, om detta är

nödvändigt för att förebygga brottslighet som riktas mot försäkringsanstalter och om datasekretessnämnden har beviljat tillstånd enligt 43 § personuppgiftslagen (523/1999) att behandla uppgifterna,

(4 och 5 punkten som i RP)

(2 och 3 mom. som i RP)

Helsingfors den 17 februari 2000

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Marjatta Vehkaoja /sd
vordf. Timo Ihamäki /saml
medl. Merikukka Forsius /gröna
Tuula Haatainen /sd
Saara Karhu /sd
Inkeri Kerola /cent
Niilo Keränen /cent
Marjaana Koskinen /sd

Juha Rehula /cent
Päivi Räsänen /fkf
Sari Sarkomaa /saml
Marjatta Stenius-Kaukonen /vänst
Raija Vahasalo /saml
Jaana Ylä-Mononen /cent
suppl. Håkan Nordman /sv.

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 9/1999 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om försäkringskassor och lagen om pensionsstiftelser

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 november 1999 regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om försäkringskassor och lagen om pensionsstiftelser (RP 136/1999 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att förvaltningsutskottet skall lämna utlåtande över ärendet till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Pia Jokinen, social- och hälsovårdsministeriet
- lagstiftningsrådet Anna-Riitta Wallin, justitieministeriet
- dataskyddsombudsmannen Reijo Aarnio
- professor Timo Konstari.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att lagen om försäkringskassor och lagen om pensionsstiftelser ändras så att de föreslagna ändringarna preciserar och kompletterar bestämmelserna om tystnadsplikten och framför allt utlämnandet av sekretessbelagda uppgifter.

De föreslagna bestämmelserna innehåller preciseringar i sekretessreglerna i sådana fall där det är fråga om en affärs- eller yrkeshemlighet eller om uppgifter som gäller en persons hälsotillstånd eller andra personliga omständigheter.

Enligt förslaget skall till lagen om försäkringskassor och lagen om pensionsstiftelser fogas bestämmelser om försäkringskassors och personstiftelsers rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till utomstående instanser som sköter uppgifter med anknytning till försäkringskassornas eller pensionsstiftelsernas verksamhet.

Detta är nödvändigt för att de bestämmelser i lagen om försäkringskassor och lagen om pensionsstiftelser som gäller utlämnande av uppgifter skall bli mer preciserade än de för närvarande är samt konsekventa i förhållande till de bestämmelser som generellt givits om framför allt utlämnande av personuppgifter.

Enligt de föreslagna bestämmelserna skall en försäkringskassa och pensionsstiftelse ha rätt att lämna ut uppgifter som omfattas av tystnadsplikten till bl.a. försäkringskassans eller pensionsstiftelsens tjänsteföretag, till försäkringskassenämnden samt till den som sköter en av försäkringskassan eller pensionsstiftelsen given uppgift på grundval av ett uppdrag. Vidare föreslås att uppgifter som omfattas av tystnadsplikten skall kunna lämnas ut till ett försäkringsbolag för ordnande av återförsäkring, för förebyggan-

de av brottslighet riktad mot en försäkringskassa eller pensionsstiftelse samt, under vissa förutsättningar, för historisk eller vetenskaplig forskning eller för statistikföring. Efter som lagen om pension för arbetstagare innehåller bestämmelser om den tystnadsplikt som är förknippad med den verkställighet och de avgörande procedurer som gäller den lagstadgade pensionsförsäkringsverksamheten samt också i övrigt erhållandet och utlämnandet av uppgifter inom arbetspensionssystemet, avses de föreslagna bestämmelserna om tystnadsplikt gälla försäkringskassornas och pensionsstiftelsernas öv-

riga verksamhet än den ovan nämnda. På motsvarande sätt avses förslagen inte gälla utlämnandet av uppgifter från arbetsplatskassor när det är fråga om verksamhet enligt sjukförsäkringslagen.

De i propositionen föreslagna ändringarna hänför sig till en större helhet som gäller preciseringen av försäkringsbolagens sekretessbestämmelser till följd av den reviderade personuppgiftslagen och förslagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Allmänt

De i propositionen föreslagna ändringarna hör samman med en mera omfattande helhet som gäller precisering av försäkringsanstaltens sekretessstadganden till följd av den reviderade personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Utskottet har med beaktande av sitt behörighetsområde bedömt den föreliggande speciallagstiftningen utgående från de ovan nämnda allmänna lagarna. Utskottet har i sitt betänkande över propositionen med förslag till lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet samt till lagar som har samband med den (RP 30/1998 rd) speciellt understrukit att man i framtiden bör vara särskilt restriktiv när det gäller att ta in sekretessbestämmelser i speciallagar (FvUB 31/1999 rd).

Utskottet konstaterar att lagförslagen i propositionen innehåller behövliga bestämmelser som kompletterar offentlighetslagstiftningen och den allmänna personuppgiftslagstiftningen. Av denna orsak förordar utskottet från sin granskningsynvinkel lagförslagen i propositionen med nedan angivna ändringar och ställningstaganden.

165 c § lagen om försäkringskassor och 132 c § lagen om pensionsstiftelser

Enligt den föreslagna bestämmelsen i 165 c § 1 mom. 4 punkten i regeringens proposition skall en försäkringskassa ha rätt att lämna ut uppgifter, som omfattas av tystnadsplikten, om brott som riktats mot försäkringskassan och förmåner som sökts hos denna till en annan försäkringsanstalt för förebyggande av brottslighet riktad mot försäkringsanstalter såsom datasekretessnämnden föreskriver närmare med stöd av 43 § 3 mom. personuppgiftslagen. Ett motsvarande förslag ingår i 132 c § 1 mom. 3 punkten lagen om pensionsstiftelser. Utskottet konstaterar att det är nödvändigt att ändra nämnda lagrum i propositionen till följd av den bristfälliga regleringen av dataskyddsnämndens ställning.

Bestämmelsen i 8 § personuppgiftslagen gäller de allmänna förutsättningarna för behandling av personuppgifter. Enligt paragrafens 1 mom. 9 punkt är behandling av personuppgifter tillåten, om datasekretessnämnden beviljat ett tillstånd som avses i 43 § 1 mom. personuppgiftslagen för behandlingen.

I 11 § personuppgiftslagen föreskrivs i sin tur om förbud mot behandling av känsliga personuppgifter, bl.a. uppgifter om en brottslig gärning eller ett straff eller någon annan påföljd för ett brott.

Behandling av känsliga uppgifter är dock tillåten bl.a. med stöd av 12 § 13 punkten personuppgiftslagen, om datasekretessnämnden med stöd av 43 § 2 mom. har gett tillstånd att behandla uppgifterna av skäl som gäller ett viktigt allmänt intresse.

Datasekretessnämndens tillstånd kan med stöd av den nämnda lagens 43 § 3 mom. beviljas för viss tid eller tills vidare, och till tillståndet skall fogas föreskrifter som behövs för att skydda den registrerades personliga integritet.

Utskottet konstaterar att datasekretessnämnden med stöd av 43 § 3 mom. personuppgiftslagen inte har en sådan behörighet att den på det sätt som föreslås i propositionen kunde meddela föreskrifter beträffande 165 c § 1 mom. 4 punkten lagen om försäkringskassor, varför bestämmelsen i 4 punkten i den form den har i propositionen blir innehållslös och med stöd av den uppstår det enligt utskottets uppfattning ingen rätt att överlåta uppgifter. Detsamma gäller också föreslagna 132 c § 1 mom. 4 punkten lagen om pensionsstiftelser.

Utskottet föreslår att 165 c § 1 mom. 4 punkten lagen om försäkringskassor i propositionen ändras som följer: "till en annan försäkringsanstalt gällande brott som riktats mot försäkringskassan och gällande förmåner som sökts hos denna, på grund av ett viktigt intresse som hänför sig till förebyggande av brottslighet som riktas mot försäkringsanstalter och om datasekretessnämnden har beviljat tillstånd enligt 43 §

personuppgiftslagen (523/1999) att behandla uppgifterna.". Motsvarande ändring behöver också göras i 132 c § 1 mom. 3 punkten lagen om pensionsstiftelser.

På det sätt som utskottet föreslår kan datasekretessnämndens tillståndsbehörighet enligt 43 § personuppgiftslagen sammankopplas med de ovan nämnda lagrummen, varvid det inte heller uppstår problem beträffande skyddet för personuppgifter enligt 8 § 1 mom. regeringsformen (GrUU 14/1998 rd, FvUU 16/1998 rd, FvUU 19/1998 rd, FvUB 25/1998 rd, FvUB 26/1998 rd). I den form utskottet föreslår stärks individens rättssäkerhetsgarantier och i den föreslagna formen uppstår det inte heller någon konflikt med datasekretessdirektivet.

Enligt utskottets uppfattning förekommer det ovan konstaterade problemet i 18 kap. 6 b § 1 mom. 6 punkten lagen om försäkringsbolag (989/1999). Regeringens proposition i saken med förslag till lag om ändring av lagen om försäkringsbolag och vissa lagar som har samband med den (RP 37/1999 rd), har inte behandlats av förvaltningsutskottet (EkUB 6/1999 rd).

Utlåtande

Som sitt utlåtande anför förvaltningsutskottet vördsamt

att social- och hälsovårdsutskottet bör beakta det som anförs ovan.

Helsingfors den 30 november 1999

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Pertti Turtiainen /vänst
medl. Rainer Erlund /erl
Rakel Hiltunen /sd
Esko Kurvinen /saml
Paula Lehtomäki /cent
Hannes Manninen /cent

Kirsi Ojansuu /gröna
Aulis Ranta-Muotio /cent
Pekka Ravi /saml
Arto Seppälä /sd
Kari Urpilainen /sd
suppl. Valto Koski /sd.

